

Arviointimuistio
TUTKIMUSTOIMINNAN
RAHOITUS

Sisältö

1	Mitä arvioitiin?	3
2	Tutkimusorganisaatio HUSissa	5
3	Tutkimusrahoituksen hallinnoinnin käytännöt....	7
3.1	HUS-yhtymässä hallinnoitava rahoitus.....	8
3.2	HYKS-instituutti Oy:n hallinnoima rahoitus .	9
4	Tutkimusrahoitukseen liittyvät tavoitteet ja niiden toteutuminen vuonna 2024	11
4.1	Tutkimusrahoituksen kasvu on jatkunut	11
4.2	HYKS-instituutti saavutti tavoitteensa.....	14
4.3	HUS on mukana monissa yhteistyöverkostoissa	14
5	Tutkimusrahoituksen tuloksellisuus	17
6	Useat tekijät haastavat tutkimustoimintaa ja tutkimusrahoitusta	22
7	Johtopäätökset ja tarkastuslautakunnan suositukset	24
	Lähteet.....	25

1 Mitä arvioitiin?

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö (STM) teetti syksyllä 2021 selvityksen yliopistosairaaloitten roolista ja asemasta sote-uudistuksessa. Yliopistosairaalan määrittely lainsäädännössä nähtiin tarpeelliseksi sille määrättyjen vastuiden siirtyessä hyvinvointialueille. Yliopistosairaalan tärkeimmiksi tehtäviksi katsottiin vaativa erikoissairaanhoido, lääketieteellinen koulutus sekä kliininen tutkimus, joka on olennainen osa hoitoa ja hoidon kehittämistä. Selvitykseen haastatellut katsoivat, että yliopistosairaaloitten tutkimus- ja koulutusrahoitus olisi eriytettävä palvelutotannon rahoituksesta.¹ Tammi-kuussa 2022 yliopistosairaaloitten johtajat esittivät kannanotossaan, että laissa tulisi tunnustaa ja turvata yliopistollisten sairaaloitten erityinen rooli kansallisissa erityistehtävissä kuten opetus ja koulutus, innovaatiotoiminta, uusien menetelmien kehittäminen ja käyttöönotto sekä tutkimus.²

Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä säädetään yliopistollisesta sairaalasta ja sen tehtävistä (§ 34 ja 34a). Lain mukaan yliopistollisen sairaalan pääasiallisia tehtäviä ovat erikoissairaanhoidon lisäksi koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta.³

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa korkeatasoinen tieteellinen tutkimus nostetaan kasvun perustaksi työn ja kaupallisten innovaatioiden ohella. Hallitusohjelmassa sitoudutaan nostamaan tutkimus- ja kehittämismenot 4:ään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Rahoituksen lisäykset kohdistetaan yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perustutkimukseen ja soveltavaan tutkimukseen, tutkimuslaitoksille, yliopistosairaaloille sekä kilpailtuun rahoitukseen Suomen Akatemian ja Business Finlandin kautta. Myös tutkimus-yritys -yhteistyöhön kohdentuvaa rahoitusta painotetaan.⁴

Arvioinnin tavoite ja arviointikysymys

Arvioinnin tavoitteena oli selvittää HUSin tutkimusrahoituksen määrää, rakennetta ja kehitystä ja miten rahoitukselle asetetut tavoitteet toteutuivat vuonna 2024. Arviointi sisältyi tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelmaan 2023–2025 ja vuoden 2024 työohjelmaan.

Arvioinnissa selvitettiin

- Mistä HUSissa tehtävien tutkimusten rahoitus koostuu?
- Miten tutkimusrahoitus on kehittynyt viimeisen 5 vuoden aikana?
- Miten tutkimustoiminnalle, erityisesti rahoitukselle, asetetut tavoitteet toteutuivat?
- Mitä tuloksia tutkimusrahoituksella on saatu aikaan?

¹ Nordic Healthcare Group. Yliopistosairaala soteuudistuksessa: Määritelmä, tehtävät ja ohjausmallit. Loppuraportti 30.11.2021.

² [Yliopistosairaaloitten roolia sote-uudistuksessa täsmennettävä ja rahoitus varmistettava \(stt.fi\)](#). 18.1.2022.

³ [Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 29.6.2021/612 \(finlex.fi\)](#). Viitattu 19.9.2024.

⁴ [Vahva ja välittävä Suomi. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma \(valtioneuvosto.fi\)](#). Helsinki: Valtioneuvosto, 2023.

Lääketieteellistä tutkimus-, koulutus- ja kehittämistoimintaa johtaa johtajaylilääkäri. Hänen alaisuudessaan työskentelee tutkimusjohtaja. Tutkimusjohtajan keskeisinä tehtävinä on vastata yhtiömätasoisista tutkimus- ja opetushallinnon prosesseista, keskitetystä tutkimustoiminnan infrastruktuurista ja johtaa yhtymähallinnon tutkimuksen ja opetuksen yksikköä. Tämä arviointi keskittyy tutkimusrahoitukseen, joten opetus ja koulutus on rajattu arvioinnin ulkopuolelle.

Arviointi perustui tutkimusjohtajan kuulemiseen tarkastuslautakunnassa, EU-tutkimusrahoituksesta vastaavan viranhaltijan haastatteluun, tietopyyntöihin, asiakirja-aineistoihin, selvityksiin ja raportteihin.

Tarkastuslautakunta arvioi tutkimustoimintaa edellisen kerran vuonna 2019. Arvioinnin perusteella tarkastuslautakunta suositteli varmistamaan tutkimusrahoituksen jatkuvuuden, panostamaan kansainväliseen yhteistyöhön ja EU-hankkeisiin sekä harkitsemaan kliinisen tutkimusyksikön perustamista. Lisäksi tarkastuslautakunta piti tärkeänä myönteisen ja kannustavan tutkimusilmapiirin luomista tutkimustyön houkuttelevuuden lisäämiseksi.

Arvioinnin toteuttivat tuloksellisuustarkastajat Jenni Helminen ja Jaana Isojärvi.

2 Tutkimusorganisaatio HUSissa

HUSissa toimii Tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiolautakunta (jatkossa TKKI-lautakunta). Sen tehtävänä on laatia ehdotuksia yhtymän tutkimustoimintaa koskeviksi määrärahoiksi, kehittää tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatio toimintaa sekä edistää yhteistyötä alueen tutkimusyksiköiden ja oppilaitosten, Uudenmaan ja Etelä-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän välillä. Lautakunnassa on 10 jäsentä, jotka edustavat HUSia, Helsingin kaupunkia, Uudenmaan hyvinvointialueita ja Helsingin yliopistoa.⁵

Vuonna 2024 TKKI-lautakunta kokoontui 5 kertaa. Kokouksissa käsiteltiin muun muassa esitystä HUSin oman tutkimusrahan määrästä vuodelle 2025, sosiaali- ja terveystietojen toissijaista käyttöä koskevaa lakia (toisiolakia), hyvinvointialuetasoina, pohjoismaista ja kansainvälistä yhteistyötä ja kansallista TKI-toimintaa.⁶ Lautakunta käsiteli myös tosielämän tiedon (ns. Real World Data⁷) hyödyntämistä potilashoidon vaikuttavuuden kehittämiseksi. Aiheesta hankittiin ukopuoliselta toimijalta selvitys, jossa muodostettiin kokonaiskuva ja tulevaisuuden visio tosielämän tiedon hyödyntämisestä HUSissa.⁸

HUSin tutkimus- ja opetusjohto vastaa tieteellisen tutkimuksen ja opetuksen rakenteista, edellytyksistä ja kehittämisestä. Tehtäviin kuuluvat tutkijakoulutuksen järjestäminen, tutkimuksen tukipalvelut kuten tutkimuslupien ja tietolupien valmistelu, sekä yhtymän tutkimusrahoituksen ja tutkimusjuridiikan palvelujen koordinointi.⁹ Tutkimus ja opetusjohdon tutkimusrahoituksen tiimi antaa tutkimusrahoitukseen liittyvää neuvontaa ja koulutusta.¹⁰ Tutkijoita kannustetaan ja valmennetaan ulkopuolisen rahoituksen hankkimiseen, hyvinvointialueyhteistyöhön, yliopistoyhteistyöhön, sekä viestintään.¹¹

HUSin tutkimus- ja opetusjohdon toiminta perustuu HUSin strategiaan ja tiiviiseen yliopistoyhteistyöhön.¹² Strategian painopisteen ”Jatkuva parantaminen ja uudistaminen” myötä tavoitteena on olla Pohjoismaiden paras yliopistosairaala. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää tutkimusta tukevia rakenteita, prosesseja ja riittävää rahoitusta. Edelläkävijyys HUSin strategisena arvona velvoittaa tutkimaan ja kehittämään toimintaa, millä osaltaan voidaan turvata hoidon korkea laatu ja kustannusvaikuttavuus.¹³

Tutkimus- ja opetusjohto on mukana useissa kansallisissa ja kansainvälisissä yhteistyöverkostoissa. Uuttamaata sekä eteläistä yhteistyöaluetta koskevaa yhteistyötä ohjaavat lainsäädäntö sekä HUS-järjestämissopimus ja Etelä-Suomen yhteistyöalueen sopimus (YTA-sopimus).

⁵ [HUS-yhtymän hallintosääntö \(hus.fi\)](https://hus.fi/hus-yhtymän-hallintosääntö).

⁶ HUS. [Tutkimus- koulutus- kehittämis- ja innovaatiolautakunta 2/2024, 22.4.2024 \(hus-julkaisu.tweb.fi\)](https://hus.fi/tutkimus-koulutus-kehittämis-ja-innovaatiolautakunta-2/2024-22.4.2024); HUS. [Tutkimus- koulutus- kehittämis- ja innovaatiolautakunta 5/2024, 12.11.2024 \(hus-julkaisu.tweb.fi\)](https://hus.fi/tutkimus-koulutus-kehittämis-ja-innovaatiolautakunta-5/2024-12.11.2024).

⁷ Suomeksi real world datasta käytetään usein termejä arkielämän tieto ja tosielämän tieto, sekä tällaisen tiedon tuottamasta näytöstä hoidon vaikuttavuudesta termiä arkivaikuttavuus. Ks. esim. Malmivaara A. Vaikuttavuus sosiaali- ja terveydenhuollossa. Helsinki: Duodecim, 2022.

⁸ HUS. Tutkimus- koulutus- kehittämis- ja innovaatiolautakunta 4/2024, 24.9.2024 § 24. Liite. Deloitte. [HUS RWD-selvitys. Loppuraportti 16.5.2024 \(hus-julkaisu.tweb.fi\)](https://hus.fi/hus-rwd-selvitys-loppuraportti-16.5.2024).

⁹ HUS. [Tutkimus- ja opetusjohto \(sharepoint.com\)](https://hus.fi/tutkimus-ja-opetusjohto). Vaatii käyttöoikeuden. Viitattu 3.10.2024.; [HUS-järjestämissopimus 2023 \(hus.fi\)](https://hus.fi/hus-jarjestamissopimus-2023).

¹⁰ HUS. [Tutkimusrahoitus \(sharepoint.com\)](https://hus.fi/tutkimusrahoitus). Vaatii käyttöoikeuden.

¹¹ Tutkimusjohtaja. Sähköposti 5.2.2025.

¹² HUS. Tarkastuslautakunta 24.10.2024 § 42. Tutkimusjohtajan kuuleminen.

¹³ HUS. [Arvot ja strategia \(sharepoint.com\)](https://hus.fi/arvot-ja-strategia). Vaatii käyttöoikeuden. Viitattu 28.11.2024.

Yhteistyörakenteeksi näistä muodostuu TKKI-toiminnan osalta järjestämissopimuksen mukainen Uudenmaan laajuinen TKKI-koordinoiva neuvottelukunta, joka YTA-sopimuksen myötä laajenee Etelä-Suomen yhteistyöalueen tasoiseksi vuonna 2025.¹⁴ Yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa tehdään myös Sosiaali- ja terveysministeriön hyvinvointialueverkostossa.¹⁵

Tutkimusjohto teki vuonna 2023 selvityksen kliinisen tutkimuksen yksiköistä (CTU, Clinical Trial Unit) eri tulosalueilla. Sen mukaan Syöpäkeskuksessa, Sydän- ja keuhkokeskuksessa sekä lasten ja nuorten sairauksien tulosityksikössä on jo kliinisen tutkimuksen yksikkö. Tavoitteena vuodelle 2024 oli tukea ammattimaisten kliinisen tutkimuksen yksikköjen syntymistä myös muualle HUSiin.¹⁶ Tavoite toteutui ja vuoden aikana perustettiin 3 uutta yksikköä, neuro-, diagnostiikka- sekä pää- ja kaulakeskukseen.¹⁷

¹⁴ Tutkimusjohtaja. Sähköposti 5.2.2025.

¹⁵ HUS. Tarkastuslautakunta 24.10.2024 § 42. Tutkimusjohtajan kuuleminen.; Etelä-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimus 2024.; HUS-järjestämissopimus 2023 (hus.fi).

¹⁶ HUS Tutkimusjohto. Selvitys HUS tutkimusyksiköistä 2023.

¹⁷ Tutkimusjohtaja. Sähköposti 5.2.2025.

3 Tutkimusrahoituksen hallinnoinnin käytännöt

Sisäinen tarkastus arvioi vuonna 2024 tutkimusrahoituksen käytön hallintaa, kuten hallinnan periaatteita, organisointia, rooleja sekä prosesseja ja kontroleja.¹⁸ Tarkastuksessa kiinnitettiin huomiota siihen, ettei tutkimusrahoituksen kokonaisuutta eri rahoitusmuotoineen ole kuvattu selkeästi eikä ohjeistettu. Tarkastuksen havaintojen perusteella laadittiin ohje tutkimusrahoituksen periaatteista, joka tuli voimaan lokakuussa 2024.¹⁹ Ohje kuvaa rahoitusten hallinnointiperusteet sekä rahoituksen käytön rajoitukset.

Tutkimusrahoitusta hallinnoidaan joko HUS-yhtymässä tai HYKS-instituutti Oy:ssä (Kuvio 1). HUS-yhtymässä hallinnoidaan omalla tutkimusmäärärahalla ja valtion tutkimusrahalla (VTR) tehtävää tutkimusta sekä HUSin hallinnoitaviksi myönnettyjä ulkoisten rahoittajien, kuten Suomen Akatemian, EU:n ja Business Finlandin rahoittamia tutkimushankkeita. Rahoituksen hallinnoinnista vastaa keskitetysti tutkimusrahoituksen tiimi. HYKS-instituutti Oy on HUSin tytäryhtiö, joka hallinnoi kaupallisten yhtiöiden tai tutkimusorganisaatioiden toimeksiantotutkimuksia ja rahastojen tai yksityisten säätiöiden myöntämiä apurahoja.²⁰

Kuvio 1. Tutkimusrahoituksen hallinnointipaikka rahoituksen mukaan.

LÄHDE: HUS. Tutkimusjohtajan ohje 1/2024. 29.2.2024. HUS-yhtymän tutkimusmäärärahan periaatteet.

¹⁸ Deloitte. Sisäinen tarkastus. Raportti: Tutkimuksen ja opetuksen rahoituksen hallinnan tarkastus. 8.3.2024.

¹⁹ HUS. Tutkimusjohtajan ohje 1/2024. 29.2.2024. HUS-yhtymän tutkimusmäärärahan periaatteet.

²⁰ HUS. [Tutkimusrahoitus \(sharepoint.com\)](https://sharepoint.com). Vaatii käyttöoikeuden. Viitattu 18.9.2024.

3.1 HUS-yhtymässä hallinnoitava rahoitus

HUSin tutkimusmääräraha

HUSin omalla tutkimusmäärärahalla autetaan tutkijoita tekemään korkealaatuista ja vaikuttavaa tutkimusta. Se on tarkoitettu yliopistosairaalan tutkimusinfrastruktuurin eli tutkimustoimintaa palvelevien resurssien ja rakenteiden (esim. tutkimuseettinen toimikunta, ICT- ja kirjastopalvelut, Helsingin Biopankki ja tutkimustilat) kehittämiseen ja ylläpitoon, tulosityksiköiden ja HUS Apteekin tekemään tutkimukseen sekä hoito- ja terveystieteiden tutkimuskeskus Nursing Research Centerin perusrahoitukseksi. Lisäksi tavoitteena on edistää tutkijoiden mahdollisuuksia hankkia ulkopuolista rahoitusta, kehittää sosiaali- ja terveystieteellisen tutkimuksen toimintaedellytyksiä ja muita strategisesti tärkeitä tavoitteita.²¹

Yhtymähallitus päättää tutkimusmäärärahasta vuosittain osana talousarviota. Raha jaetaan tulosityksiköiden kesken ennalta määrättyjen jakoperusteiden mukaisesti. Määrärahan perusosan jakoperusteissa huomioidaan yksikön tutkijoiden tekemät julkaisut, julkaisujen Julkaisufoorumi - luokka²² ja yksikön tutkimuslupien määrä.²³ Lisäosa jaetaan kunkin tulosityksikön tutkijoiden hankkimien kilpailtujen rahoituspäätösten, hyvinvointialueiden tai Helsingin kaupungin kanssa tehtävien tutkimusten tutkimuslupien ja HYKS-instituutin sopimusten määrän mukaan.²⁴

Valtion tutkimusrahoitus

Yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen ja sosiaalityön tutkimukseen on varattu valtion talousarvioissa määräraha. Tämä valtion tutkimusrahoitus (VTR) on organisaatioiden budjettia täydentävää valtionavustusta. Se tulee käyttää terveydenhuoltolain mukaiseen tutkimustoiminnan maksamiseen. Sillä ei ole mahdollista rahoittaa tutkimusinfrastruktuurin, kuten laitteet ja välineet, kuluja.²⁵ Sosiaali- ja terveysministeriö myöntää rahoituksen yhteistyöalueiden tutkimustoimikunnille, jotka päättävät tutkimusrahoituksen osoittamisesta tutkimushankkeille. Rahoitusta maksetaan neljäksi vuodeksi kerraallaan sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen mukaisesti. Päätös perustuu tutkimustoiminnan painoalueiden ja tavoitteiden toteutumiseen sekä tutkimuksen laatuun, määrään ja tuloksellisuuteen edellisellä nelivuotiskaudella.²⁶ HUS tutkimusjohto koordinoi vuosittaista hakua Etelä-Suomen yhteistyöalueen laajuisesti.²⁷

²¹ HUS. Tutkimusjohtajan ohje 1/2024. 29.2.2024. HUS-yhtymän tutkimusmäärärahan periaatteet.

²² [Julkaisufoorumi \(JUFO; julkaisufoorumi.fi\)](#) on tieteellisen julkaisutoiminnan laadunarviointia tukeva julkaisukanavien tasoluokitus, joka auttaa arvioimaan tutkimusorganisaatioiden tieteellistä julkaisutoimintaa määrän lisäksi myös laadullisesti. Luokitusta käytetään mm. jaettaessa yliopistojen perusrahoitusta.

²³ HUS. Tutkimusjohtajan ohje 1/2024. 29.2.2024. HUS-yhtymän tutkimusmäärärahan periaatteet.

²⁴ Tutkimusjohtaja. Sähköposti 5.2.2025.

²⁵ Etelä-Suomen yhteistyöalueen terveyden tutkimuksen tutkimustoimikunta. Vuoden 2025 yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen hankehakemuksen tekeminen Etelä-Suomen terveyden tutkimuksen tutkimustoimikunnalle. Ohje organisaatioille. 9.8.2024.

²⁶ [Terveydenhuoltolaki 1326/2010 § 61 \(finlex.fi\)](#).

²⁷ Tutkimusjohtaja. Sähköposti 5.2.2025.

Valtion tutkimusrahoituksella toteutettavien hankkeiden tutkimusryhmästä vähintään yhden tutkijan on oltava virka- tai työsuhteessa hakijana toimivaan organisaatioon. VTR:n käyttöoikeuden ja tutkimusluvan saanut tutkija johtaa tutkimuksen suorittamista organisaatiossa. Organisaation on pidettävä valtion tutkimusrahoituksen käytöstä kirjaa niin, että rahoituksen kohdentamista ja käyttöä voidaan seurata ja siitä raportoida. Tutkimusrahoituksen saaja on velvollinen tekemään vuosittain selvityksen tutkimuksen edistymisestä. Käyttämättä jäänyt rahoitus tulee palauttaa yhteistyöalueen tutkimustoimikunnalle uudelleen myönnettäväksi.²⁸

Ulkopuolinen tutkimusrahoitus

HUSin tutkimusmäärärahan ja valtion tutkimusrahoituksen lisäksi tutkimusrahoitusta on mahdollista hakea kansallisilta julkisilta toimijoilta (esim. Suomen Akatemia, Sitra ja Business Finland) ja säätiöiltä sekä EU:n rahoitushauissa (tutkijalähtöiset tutkimukset ja konsortiohaut). Rahoitusta voi saada tutkijoiden palkka- ja tutkimuskuluihin tai tutkimusryhmälle. Tutkimusjohto voi tukea tutkijoita rahoituksen hakemisessa. Tutkimusrahoituksen controllerit auttavat tutkijoita ja tutkimusryhmiä budjetin suunnittelussa sekä kustannusten ja kirjanpidon seurannassa.²⁹

Ulkopuolisella rahoituksella tehtävissä hankkeissa rahoittajat saattavat vaatia organisaatiolta omaa rahoitusosuutta. Tämä katetaan keskitetysti HUSin omasta tutkimusmäärärahasta eikä sitä voi katata hyvinvointialueiden kautta saadulla rahoituksella.³⁰

HUSissa on ollut EU-tutkimusrahoituksen päällikkö vuodesta 2018. Päällikkö keskittyy edistämään ja kehittämään EU-rahoituksen hakemista. EU tarjoaa runsaasti rahoitusinstrumentteja, kuten Digital Europe, Innovative Health Initiative ja EU4Health, joiden hakukuulutuksissa on valmiit aihealueet. Lisäksi Euroopan tutkimusneuvosto European Research Council (ERC) rahoittaa tutkijalähtöisiä tutkimuksia, joissa rahoitusta haetaan tutkimusryhmänä. Kilpailu rahoituksesta on kovaa, koska kansallinen rahoitus on vähennytnyt monessa maassa. HUSissa on tunnistettu kehityskohdeksi prosessin ja palveluiden rakentaminen EU-rahoituksella saavutettujen tutkimustulosten ja kehitettyjen innovaatioiden jatkokehittämiseen, käyttöönottoon ja kaupallistamiseen.³¹

3.2 HYKS-instituutti Oy:n hallinnoima rahoitus

HYKS-instituutti on HUSin kokonaan omistama tytäryhtiö, joka hallinnoi kaupallisten yhtiöiden tai tutkimusorganisaatioiden toimeksiantotutkimuksia (lääke- ja laitetutkimuksia) ja rahastojen tai yksityisten säätiöiden myöntämiä apurahoja, joilla tehdään tutkimusta tai joita käytetään

²⁸ Etelä-Suomen yhteistyöalueen terveyden tutkimuksen tutkimustoimikunta. Vuoden 2025 yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen hankehakemuksen tekeminen Etelä-Suomen terveyden tutkimuksen tutkimustoimikunnalle. Ohje organisaatioille. 9.8.2024.

²⁹ HUS. Tutkijan ohje muuhun ulkopuoliseen rahoitukseen, 1.1.2024. Viitattu 27.11.2024.

³⁰ HUS. [Omarahoitusosuudet ulkoisen rahoituksen hankkeissa \(Sharepoint.com\)](#). Vaatii käyttöoikeuden. Viitattu 3.12.2024.

³¹ EU-tutkimusrahoituksen päällikkö, Tutkimusjohto, haastattelu 9.1.2025.; Ikävalko S, Mäkitie L. EU-konsortiohankkeiden oppien, verkostojen ja tulosten/ratkaisujen (jatko-)hyödyntäminen. Syyskuu 2024.

tutkimuksen tekemiseen HUSin potilailla ja/tai HUSin tiloissa ja resursseilla.³² Lisäksi se tarjoaa tutkijalähtöisiin tutkimuksiin monitorointipalveluja, järjestää koulutustapahtumia ja tekee hyvinvointialueyhteistyötä.

³² HUS. Tutkimusjohtajan ohje 17.10.2024. Tutkimusrahoituksen hallinnointi HUSissa.; HYKS-instituutti. [Tutkimuspalvelut \(hyksinstituutti.fi\)](#). Viitattu 14.11.2024.; HYKS-instituutti. [Apurahojen hallinnointipalvelut \(hyksinstituutti.fi\)](#). Viitattu 14.11.2024.

4 Tutkimusrahoitukseen liittyvät tavoitteet ja niiden toteutuminen vuonna 2024

Vuonna 2024 HUSin tutkimusrahoitukseen liittyvänä tavoitteena oli jatkaa ulkopuolisen tutkimusrahoituksen aktiivista hakemista ja pyrkiä hyödyntämään kansalliset ja kansainväliset tutkimus- ja rahoitusinstrumentit. Tavoitteena oli myös kasvattaa tutkimuspalveluhenkilöstön rahoitusosaaamista.³³ Myös HUSin tutkimuksen ja opetuksen tiekartassa vuosille 2023-2027 on rahoitukseen liittyvänä tavoitteena kliinisen tutkimuksen rahoituksen vahvistaminen. Rahoituksen vahvistamiseen pyritään avoimella vuorovaikutuksella HUSin hallinnon, poliittisten päättäjien ja viranomaisien kanssa sekä vahvistamalla HUSin kyvykkyyttä hankkia ulkopuolista TKI-rahoitusta.³⁴

Vuodelle 2024 asetettuja, rahoituksen kannalta keskeisiä tavoitteita olivat tutkimusrahoituksen turvaaminen ja lisääminen sekä valtion tutkimusrahoituksen hakuprosessin uudistaminen Etelä-Suomen yhteistyöalueella. Myös kansallisten ja kansainvälisten verkostojen hyödyntämiseen ja parhaiden pohjoismaisten käytänteiden käyttöönottoon ja poliittisten päättäjien kanssa käytävään vuoropuheluun liittyvien tavoitteiden voidaan katsoa välillisesti liittyvän rahoitukseen.³⁵

4.1 Tutkimusrahoituksen kasvu on jatkunut

Vuonna 2024 HUSin tutkimusrahoitus oli yhteensä 33 miljoonaa euroa. Tutkimusrahoituksen kokonaismäärä on jatkanut kasvuaan viimeisen 5 vuoden ajan. Sekä valtion tutkimusrahoituksen, EU-rahoituksen ja muun kilpaillun rahoituksen määrä on noussut. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. HUSin tutkimusrahoituksen määrä (milj. euroa) vuosina 2020-2024.

Toteutunut (Milj. €)	2020	2021	2022	2023	2024
HUS-yhtymän tutkimusmääräraha	15,0	16,0	17,0	16,7	16,8
Valtion tutkimusrahoitus (VTR)*	6,7	7,5	6,9	7,6	8,6
EU-rahoitus	0,8	1,0	1,2	2,9	3,0
Suomen Akatemia	1,9	1,8	1,7	1,4	2,0
Business Finland	0,7	0,7	0,9	0,8	0,8
Muu kilpailltu rahoitus	0,5	0,4	0,7	1,1	1,8**
Yhteensä	25,6	27,4	28,4	30,5	33,0

LÄHDE: HUS. Tarkastuslautakunta 24.10.2024 § 42. Tutkimusjohtajan kuuleminen.; Controller, Talousjohto ja talouden erityisteh-
tävät, vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 29.1.2025.

* Vuoden aikana käytetty valtion tutkimusmääräraha (HYKSin erityisvastuualueen tutkimustoimikunnan myöntämä valtion terveyden tutkimuksen määräraha)

** Ei pidä sisällään HYKS-Instituutissa hallinnoitavia rahoituksia

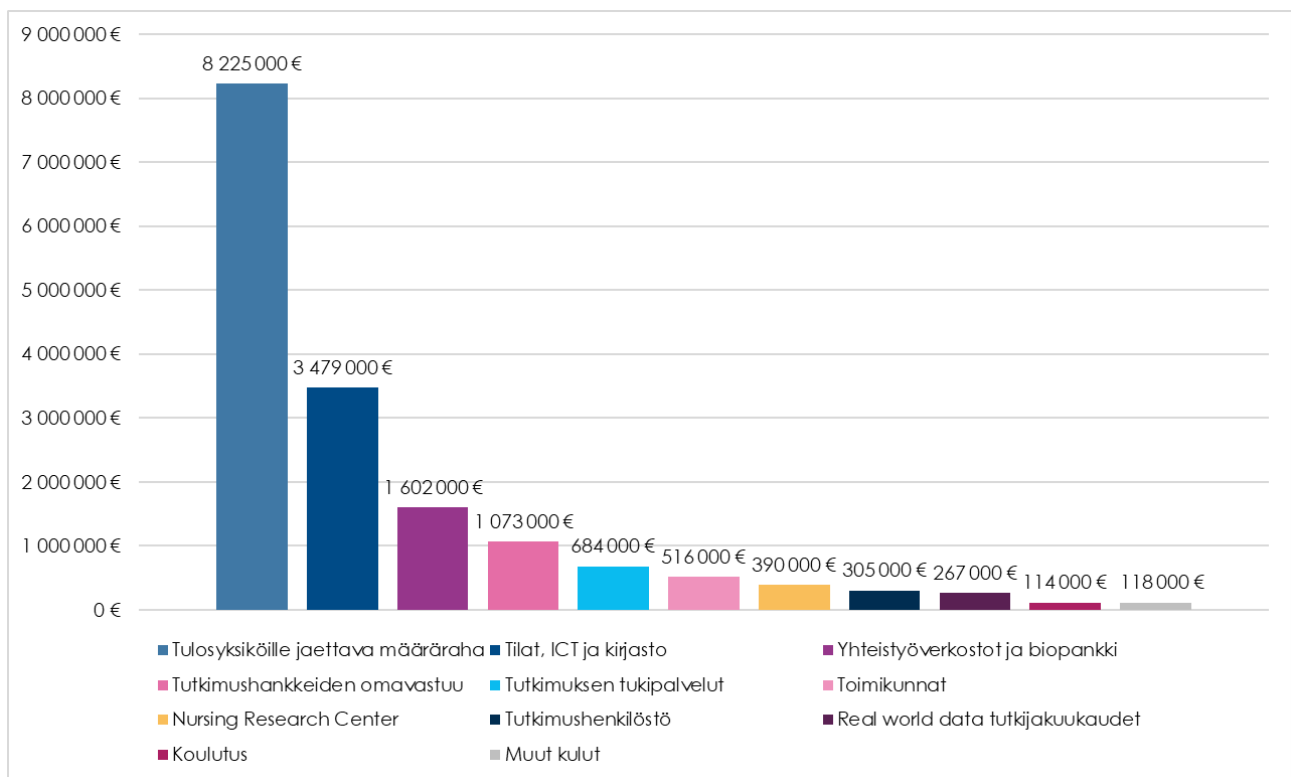
³³ HUS. Talousarvio 2024, s. 81.

³⁴ HUS. Talousarvio 2024, s. 71

³⁵ HUS. Tarkastuslautakunta 24.10.2024 § 42. Tutkimusjohtajan kuuleminen.

HUS-yhtymän oma tutkimusmääräraha on viimeiset kolme vuotta pysynyt samalla tasolla, ja oli vuonna 2024 noin 17 miljoonaa euroa. Kokonaisuudessaan tutkimusmäärärahaa käytettiin 16,8 miljoonaa euroa. Talousarviossa 2024 tulosyksiköille jaettavaa tutkimusrahaa varattiin 7,8 miljoonaa euroa ja tämä toteutui 8,2 miljoonan euron suuruisena (2023: 8,2 miljoonaa euroa). Toiseksi eniten HUS-yhtymän tutkimusrahaa käytettiin tutkimustilavuokriin, ICT-palveluihin ja kirjastoon 3,5 miljoonaa euroa.³⁶ (Kuvio 2) Vuodelle 2025 tutkimusmäärärahaa on talousarvioissa varattu 14 miljoonaa euroa.³⁷

Kuvio 2. HUSin oman tutkimusmäärärahan käyttö vuonna 2024.

LÄHDE: Controller, Talousjohto ja talouden erityistehtävät, vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 29.1.2025.

Vuonna 2024 valtion terveyden tutkimuksen valtakunnallisen määrärahan suuruus oli noin 29 miljoonaa euroa, josta Etelä-Suomen yhteistyöalueen osuus oli noin 40 prosenttia eli 11,5 miljoonaa euroa.³⁸ HUSin saaman tutkimusmäärärahan osuus oli 9,9 miljoonaa euroa, josta myönnettiin rahoituksia 115 hankkeelle. Vuoden 2024 aikana valtion tutkimusmäärärahaa käytettiin 8,6 miljoonaa euroa. Valtion tutkimusrahoituksen käyttö on kasvanut viimeiset 3 vuotta.³⁹

³⁶ Controller, Talousjohto ja talouden erityistehtävät, vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 29.1.2025

³⁷ HUS. Talousarvio 2025.

³⁸ HUS. [Valtion tutkimusrahan haku. Kuka voi hakea VTR:ää \(hus.fi\)](#). Viitattu 18.9.2024.

³⁹ HUS. Tilinpäätös ja toimintakertomus 2024.

Kilpailtu rahoitus on kasvanut viimeisen 5 vuoden aikana. Vuonna 2024 ulkopuolista rahoitusta myönnettiin 7,6 miljoonaa euroa. Kotimaisista rahoittajista eniten rahoitusta myönsi Suomen Akatemia, 2 miljoonaa euroa. Eniten rahoitusta myönnettiin EU:n tutkimuspuiteohjelmista, 3 miljoonaa euroa. Pohjoismaittain tarkasteltuna HUS ei ole menestynyt EU-rahoituksen haussa yhtä hyvin kuin muut pääkaupunkien yliopistosairaalat. Vuonna 2023 Karolinska Institutet sai EU-rahoitusta 26,2 miljoonaa euroa, mikä on lähes saman verran kuin vuosina 2021 ja 2022.⁴⁰ Vuonna 2023 Oslon yliopistollinen sairaala sai EU-rahoitusta 5,3 miljoonaa euroa, mikä oli enemmän kuin vuosina 2021 ja 2022.⁴¹ Kööpenhaminan Rigshospitaletin rahoitustietoja ei ollut käytettävissä.

Vuonna 2024 HUSissa oli yhteensä 140 aktiivista ulkopuolisella rahoituksella toteutettavaa tutkimushanketta. Niistä 31 oli uusia, vuonna 2024 alkaneita. EU-rahoitteisia hankkeita oli käynnissä 35, ja niistä 11 alkoi vuonna 2024. HUS koordinoi viittä käynnissä olevaa hanketta ja osallistui muihin partnerina. Muulla kilpailulla rahoituksella rahoitettuja hankkeita oli käynnissä 68, niistä 13 alkoi vuonna 2024.⁴² (Taulukko 2).

Taulukko 2. Ulkopuolisella rahoituksella toteutettavien aktiivisten tutkimushankkeiden määrät vuonna 2024 ja uusien, vuonna 2024 alkaneiden määrät rahoittajan mukaan.

Rahoittaja	Aktiiviset hankkeet, lkm.	Joista vuonna 2024 alkaneita, lkm.
EU-rahoitus	35	11
Suomen Akatemia	34	7
Business Finland	3	0
Muu kilpailtu rahoitus	68	13
Yhteensä	140	31

LÄHDE: Controller, Talousjohto ja talouden erityistehtävät. Vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 29.1.2025.

Horisontti Eurooppa -tutkimuspuiteohjelman rahoituksen hankkimisessa ajalla 1.1.2021-31.10.2024 HUS onnistui tutkimusjohdon kokoamien vertailutietojen mukaan verrattain hyvin. HUS hankki Suomen kolmesta suurimmasta yliopistosairaalaista eniten rahoitusta, yhteensä 9,3 miljoonaa euroa, mikä oli 8 kertaa enemmän kuin TAYSin/Pirkanmaan hyvinvointialueen hankkimat 1,2 miljoonaa euroa ja 15 kertaa enemmän kuin TYKSin/Varsinais-Suomen hyvinvointialueen hankkimat 620 000 euroa. Lisäksi HUSin hankkima rahoitus oli kolminkertainen verrattuna tanskalaisen Århusin yliopistollisen sairaalan saamaan rahoitukseen. Toisaalta HUS ei yllä suurten eurooppalaisten tutkimusorganisaatioiden tasolle: sekä ruotsalainen Karolinska Institutet, saksalainen Charité että hollantilainen Erasmus Medisch Centrum hankkivat yli kolminkertaisen rahoituksen HUSiin verrattuna.⁴³ Rahoituksen hankkimisessa HUSin vahvuuksina ovat olleet vakiintunut

⁴⁰ Karolinska Institutet. [Briefly about KI's research \(ki.se\)](#). Sivü päivitetty 8.7.2024. Viitattu 10.2.2025; Karolinska Institutet. [Årsredovisning 2023 \(ki.se\)](#). Valuuttamuunnokset Suomen Pankin 7.2.2025 ilmoittamilla kursseilla.

⁴¹ Oslo Universitetssykehus. [Nøkkel tall forskning OUS \(oslo-universitetssykehus.no\)](#). Sivü päivitetty 4.9.2024. Viitattu 10.2.2025.; Valuuttamuunnokset Suomen Pankin 7.2.2025 ilmoittamilla kursseilla.

⁴² Controller, Talousjohto ja talouden erityistehtävät. Vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 29.1.2025; HUS. Tilinpäätös ja toimintakertomus 2024.

⁴³ Tutkimusjohtaja. Vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 8.11.2024.

työskentelytapa hakemuksen laatimisessa, yhdessä tekemisen henki sekä laadukas datainfrastruktuuri ja tietoallas.⁴⁴ Vuonna 2024 HUSissa oli käynnissä 30 EU:n rahoittamaa tutkimus- ja kehittämishanketta.⁴⁵ EU-rahoituksella toteutettujen tutkimusten vaikuttavuutta ei ole arvioitu.⁴⁶

4.2 HYKS-instituutti saavutti tavoitteensa

HYKS-instituutille talousarviossa asetettu tavoite 70 uudesta tutkimussopimuksesta ja tilikauden o-tuloksesta saavutettiin. Vuonna 2024 yhtiön liikevaihto oli 8,4 miljoonaa euroa (2023: 8,1 milj. €). Liikevaihto koostui pääosin kansainvälisten lääkeyhtiöiden kanssa solmituista toimeksiantosopimuksista. (Taulukko 3).

Taulukko 3. HYKS-instituutin liikevaihto ja uusien tutkimussopimusten määrät vuosina 2020-2024.

	2020	2021	2022	2023	2024
Liikevaihto yhteensä (1000 €)	7814	8550	8100	8191	8431
Liikevaihto tutkimukset (1000 €)	7588	8246	7758	7866	8005
Uusien tutkimussopimusten lkm.	92	104	49	67	70

LÄHDE: HYKS-instituutti, toimitusjohtaja, sähköposti 26.11.2024 ja 28.1.2025.

4.3 HUS on mukana monissa yhteistyöverkostoissa

Järjestämissopimuksen mukainen Uudenmaan laajuinen TKKI koodinoiva neuvottelukunta toimi vuonna 2024 Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen johdolla.⁴⁷ Neuvottelukunta toteutti TKKI -toiminnan tiekartan vuosille 2024-2029, jonka työstämistä jatketaan vuonna 2025. Tiekartassa asetettiin tutkimustoiminnan tavoitteeksi tutkimustoiminnan yhteistyö, yhteensovittaminen ja työnjako, ja tehtäviksi muun muassa tutkimuslupaprosessin yhteiskehittäminen.⁴⁸

Tutkimuslupaprosessia kehitetään YTA-tasoisessa kehittämisverkostossa. Se kokoontuu ratkaisemaan ajankohtaisia ongelmia, jakamaan tietoa ja hyviä käytäntöjä sekä kehittämään yhteistyötä.⁴⁹

HUS hallinnoi Eteläisen yhteistyöalueen valtion tutkimusrahoituksen hakua, vastaa vuosittain käytön raportoinnista Sosiaali- ja terveysministeriölle ja osallistuu rahoituksen haun kehittämiseen yhteistyöalueen yhteistyönä. Vuonna 2024 kaikki yhteistyöalueen hakemukset tuotiin yhteisen arvioinnin piiriin ja arviointia varten perustettiin arviointiryhmä. Tarkoituksena on, että vuodesta 2025 alkaen terveyden tutkimusta tekevät tutkijat tulevat kohdelluksi yhdenmukaisesti koko

⁴⁴ EU-tutkimusrahoituksen päällikkö, Tutkimusjohto, haastattelu 9.1.2025.

⁴⁵ HUS. Tarkastuslautakunta 24.10.2024 § 42. Tutkimusjohtajan kuuleminen

⁴⁶ EU-tutkimusrahoituksen päällikkö, Tutkimusjohto, haastattelu 9.1.2025.

⁴⁷ Tutkimusjohtaja. Sähköposti 5.2.2025.

⁴⁸ HUS. Tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiolautakunta 2024. Yhteistyötä ja kilpailukykyä rakentamassa.; Alueellisen TKKI-toiminnan yhteistyön tiekartta. 21.11.2024.

⁴⁹ Tutkimusjohtaja. Vastaus tietopyyntöön 17.1.20245.

yhteistyöalueen laajuisesti. Ohje tutkijalle hanke-ehdotuksen tekemiseksi sekä ohje hakijaorganisaatiolle yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen hankehakemuksen tekemiseen julkaistiin toukokuussa. Lisäksi tutkimusjohdossa hallinnoitiin ja ylläpidettiin hakuprosessissa käytettävää digitaalista alustaa.⁵⁰

HUS on osallistunut myös alueen organisaatioiden julkaisujen keräämisen kehittämiseen yhteistyöalueen yhteistyönä. Alueen julkaisujen kerääminen julkaisutietopalveluun ja kansalliseen rekisteriin on tärkeää alueen kilpailukyvyyn ylläpitämiseksi valtion tutkimusrahoituksen huomioiden. Kaikkien alueen organisaatioiden tulee nimetä yhteyshenkilö, jotka alkavat suunnittelemaan julkaisutietojen keräämistä Helsingin yliopiston tukemana.⁵¹

Yhteistyötä yliopistosairaaloiden verkostoissa

Toukokuussa 2024 perustettiin Nordic University Hospital Alliance (NUHA), Pohjoismaiden pääkaupunkien yliopistosairaaloiden liitto. Verkostossa ovat mukana HUSin lisäksi Tukholman Karolinska university hospital, Oslon yliopistollinen sairaala, Kööpenhaminan Rigshospitalet sekä Reykjavikin Landspítali. Yliopistosairaalat pyrkivät yhdessä parantamaan terveydenhuollon, tutkimuksen ja koulutuksen laatua, edistämään innovaatioita jakamalla parhaita käytäntöjä sekä tekemään yhteistyötä tutkimus- ja kehitystyössä.⁵² NUHAan on perustettu neljä työryhmää, jotka käsittelevät harvinaissairauksia, vertaisarviointia, kliinisiä tutkimuksia ja tulevaisuuden terveydenhuoltoa.⁵³

Vuonna 2017 perustettuun eurooppalaisten yliopistosairaaloiden European University Hospital Alliance -yhteistyöverkoston (EUHA) kuuluu 10 merkittävää eurooppalaista yliopistosairaala: Charité Universitätsmedizin Berlin, Karolinska University Hospital, AP-HP Greater Paris University Hospitals, King's Health Partners, Universitätsklinikum AKH Wien, Erasmus Medisch Centrum, University Hospitals Leuven, Aarhus University Hospital, Vall d'Hebron Barcelona Hospital Campus ja Ospedale San Raffaele. Verkosto toimii kutsuperusteisesti, ja HUS liittyi kutsuttuna mukaan 1.1.2025 alkaen.⁵⁴ Verkoston toiminnassa korostetaan muun muassa yhteistyötä, vaikuttamista Euroopan Unionin päätöksentekijöihin, vastuullisuutta ja taloutta. EUHA teki opintokäynnin HUSiin helmikuussa 2024 tutustuakseen Suomen sote-uudistukseen.⁵⁵

⁵⁰ HUS. [Terveyden tutkimuksen tutkimustoimikunta 1/2024, 27.3.2024 \(hus-julkaisu.tweb.fi\)](#).

⁵¹ HUS. [Terveyden tutkimuksen tutkimustoimikunta 1/2024, 27.3.2024 \(hus-julkaisu.tweb.fi\)](#).

⁵² HUS. [Nordic University Hospital Alliance perustettiin Kööpenhaminassa \(hus.fi\)](#). Viitattu 9.10.2024.

⁵³ HUS. Tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiolautakunta 5/2024, 12.11.2024 § 31. Liite. [Yliopistosairaaloiden välinen kansainvälinen yhteistyö ja HUS \(hus-julkaisu.tweb.fi\)](#).

⁵⁴ HUS. [HUS on nyt osa Euroopan johtavien yliopistosairaaloiden verkostoa EUHA:aa \(hus.fi\)](#). Viitattu 14.1.2025.

⁵⁵ European University Hospital Alliance. [EUHA visits Helsinki University Hospital: Exploring new future-proof ways of healthcare \(eu-halliance.eu\)](#). 15.2.2024. Viitattu 29.11.2024.; HUS. Tarkastuslautakunta 24.10.2024 § 42. Tutkimusjohtajan kuuleminen.; Tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiolautakunta 12.11.2024 § 31. Liite. Yliopistosairaaloiden välinen kansainvälinen yhteistyö ja HUS.

HUS mukana vaikuttamassa lainsäädäntöön

HUS on osallistunut STM:n asettamaan työryhmään, jonka tavoitteena on löytää ratkaisuja toisio-lain tiukoista tietosuojavaatimuksista aiheutuneisiin ongelmiin. Ongelmat ovat laskeneet terveydenhuollon rekistereitä hyödyntävien tutkimusten määrää. Toisiolaki muistuttaa keväällä 2024 hyväksyttyä, muutaman vuoden päästä voimaan tulevaa European Health Data Space (EHDS) -asetusta. Toisio-lain muuttaminen ennen asetuksen voimaantuloa on tärkeää kansainvälisen tutkimuk-sen edistämisen kannalta.⁵⁶

Valtion hyvinvointialueille myöntämän rahoituksen määräytymisperusteista säädetään laissa hy-vinvointialueiden rahoituksesta. Lain mukaan (§ 20a) Helsingin kaupungille ja yliopistosairaalaa ylläpitäville hyvinvointialueille maksetaan yliopistosairaalalisää asukasmäärän perusteella.⁵⁷ HUS saa yliopistosairaalalisän osana Helsingin kaupungilta ja Uudenmaan hyvinvointialueilta tulevaa rahoitusta (raamibudjettia). Elokuussa 2024 yhtymähallitus valtuutti HUSin esittämään valtiolle, että yliopistosairaalarahoitus osoitettaisiin suoraan HUSille.⁵⁸

⁵⁶ HUS. [Tiukka laki romahdutti yliopistosairaaloiden tutkimusten määrän \(hus.fi\)](#). Viitattu 10.12.2024.

⁵⁷ [Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta 29.6.2021/617 \(finlex.fi\)](#). Viitattu 19.9.2024.; Valtioneuvosto. [Yliopistosairaalaa ylläpitävien hyvinvointialueiden rahoitusta lisätään vuodesta 2024 alkaen \(valtioneuvosto.fi\)](#). Viitattu 19.9.2024.

⁵⁸ HUS. [Yhtymähallitus 19.8.2024 § 87 TAE 2025 laadinnan periaatteet ja talouden tasapainottamisvaade 2025-2027 \(tweb.fi\)](#).

5 Tutkimusrahoituksen tuloksellisuus

Laadukas ja korkeatasoinen lääketieteellinen tutkimus edellyttää pitkäjänteistä rahoitusta, ja rahoitus muuttuu julkaisuiksi yleensä vasta useamman vuoden kuluttua. Tieteellisten julkaisujen ja tutkimusrahoituksen vuosittaisen määrän yhteys ei siten ole suoraan verrannollinen. Myös väitöskirjan työstäminen kestää useita vuosia, ja työhön saadaan tyypillisesti rahoitusta useista lähteistä.

Tieteelliset julkaisut

HUSin erityisvastuualueen⁵⁹ tutkijat tuottivat vuosina 2015-2022 yhteensä 25 408 tieteellistä julkaisua, 44 prosenttia kaikkien yliopistosairaaloiden erityisvastuualueiden 58 063 julkaisusta. Julkaisufoorumin luokituksen tasolle 3 ”eri alojen korkeatasoisimmat tieteelliset julkaisut” sijoituvissa julkaisukanavissa HUSin erityisvastuualueen tutkijat julkaisivat yhteensä 1 664 julkaisua, mikä on 42 prosenttia kaikkien yliopistosairaaloiden erityisvastuualueiden 4 007 julkaisusta. (Taulukko 4).⁶⁰ Vuosien 2023 ja 2024 tilastotiedot eivät olleet arviointihetkellä valmiit.⁶¹ Opetus- ja kulttuuriministeriön Tiedejatutkimus.fi-verkkopalvelussa julkaistujen alustavien tietojen mukaan julkaisuja oli 2900 vuonna 2023 ja 2990 vuonna 2024.⁶²

Taulukko 4. HUSin erityisvastuualueen* tutkijoiden tieteelliset julkaisut vuosina 2015-2022.

Vuosi	Kaikki tieteelliset julkaisut	Julkaisut korkeatasoisimmissa tieteellisissä julkaisukanavissa
2015	2 713	159
2016	3 072	205
2017	3 621	217
2018	3 347	192
2019	3 517	208
2020	3 053	232
2021	3 071	229
2022	3 014	222
Yhteensä	25 408	1664

LÄHDE: Tutkimusjohtaja, vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 8.11.2024.

* Erityisvastuualueet muuttuivat sotepe-uudistuksen myötä yhteistyöalueiksi.

⁵⁹ Erityisvastuualueet muuttuivat sotepe-uudistuksen myötä yhteistyöalueiksi.

⁶⁰ Tutkimusjohtaja, vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 8.11.2024.

⁶¹ Vuoden 2023 tilastot valmistuvat maaliskuussa 2025 ja vuoden 2024 tilastot myöhemmin. Tästä johtuen vuosia 2023 ja 2024 ei saatu mukaan vertailuun.

⁶² Opetus- ja kulttuuriministeriö. [Tiedejatutkimus.fi \(tiedejatutkimus.fi\)](https://tiedejatutkimus.fi). Viitattu 10.2.2025.

Pohjoismaittain tarkasteltuna HUSin erityisvastuualueen tutkijat sijoittuvat julkaisumäärissä kolmanneksi. Parhaiten menestyy Karolinska Institutet. Vuonna 2022 sen tutkijat julkaisivat noin 10 000 tieteellistä julkaisua.⁶³ Toiseksi parhaiten vertailussa menestyy Kööpenhaminan Rigshospitalet. Vuonna 2022 sen tutkijat julkaisivat 3815 tieteellistä julkaisua.⁶⁴ Vertailun neljännellä sijalla on Oslon yliopistollinen sairaala, jonka tutkijat julkaisivat 2432 tieteellistä julkaisua vuonna 2022.⁶⁵

Väitöskirjat

Tulosityksiköille osoitetun HUSin tutkimusrahan ja Helsingin yliopiston Kliinisestä tohtoriohjelmasta valmistuvien väitöskirjojen lukumäärän välillä on havaittu vahva yhteys, sillä tutkimusrahaa käytetään suurelta osin nuorten tutkijoiden väitöskirjatyön tukemiseen. Lisäksi valtion tutkimusrahoituksella rahoitettavat tutkimushankkeet tarjoavat väitöskirjatutkijoille rahoitusta ja aikaa tutkimuksensa edistämiseen, ja Suomen Akatemian hankkeissa työskentelee eri uravaiheessa olevia tutkijoita. Viimeisen 5 vuoden aikana Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan Kliinisessä tohtoriohjelmassa on valmistunut yhteensä 361 väitöskirjaa, noin 60-85 vuosittain. HUSin hoito- ja terveystieteiden väitöskirjoja on valmistunut eri yliopistoissa yhteensä 17. (Taulukko 5).⁶⁶

Taulukko 5. Valmistuneet lääketieteen ja hoito- ja terveystieteiden väitöskirjat vuosina 2020-2024.

Vuosi	2020	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Helsingin yliopisto, lääketieteellinen tiedekunta, Kliininen tohtoriohjelma	68	62	72	74	85	361
Hoito- ja terveystieteet	3	4	2	6	2	17
Yhteensä	71	66	74	80	71	362

*Vuoden 2024 tiedot 31.10.2024 saakka.

LÄHDE: Tutkimusjohtaja, vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 8.11.2024.; Johdon assistentti, Tutkimusjohto. Vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 30.1.2025; Johtaja, Hoito- ja terveystieteiden tutkimuskeskus, vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 24.1.2025.

Myönnetyt tutkimusluvut ja tutkijakuukaudet

Vuosina 2019-2024 HUSissa myönnettiin yhteensä 4 551 tutkimuslupaa. Eniten niitä myönnettiin vuonna 2024, yhteensä 906 lupaa. Tulosityksiköittäin tarkasteltuna eniten lupia 6 vuoden aikana

⁶³ Karolinska Institutet. [Årsredovisning 2023 \(ki.se\)](#).

⁶⁴ Region Hovedstadens forskningsportal Pure. [Rigshospitalet \(research.regionh.dk\)](#). Viitattu 10.2.2025.

⁶⁵ Oslo Universitetssykehus. [Nøkkeltall forskning OUS \(oslo-universitetssykehus.no\)](#). Sivu päivitetty 4.9.2024. Viitattu 10.2.2025.

⁶⁶ Tutkimusjohtaja. Vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 8.11.2024.; Johtaja, Hoito- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 24.1.2025.

myönnettiin Lasten ja nuorten sairaudet -tulosyksikölle (655 lupaa), toiseksi eniten Vatsakeskusselle (650 lupaa) ja kolmanneksi eniten Pää- ja kaulakeskukselle (500 lupaa).⁶⁷ (Taulukko 6).

Taulukko 6. Myönnetyt tutkimusluvut tulosyksiköittäin 2019-2024.

Tulosyksikkö	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Lasten ja nuorten sairaudet	93	92	90	99	136	145	655
Vatsakeskus	99	100	108	87	107	149	650
Pää- ja kaulakeskus	74	91	72	86	94	83	500
Syöpäkeskus	72	59	87	56	78	85	437
Diagnostiikkakeskus	73	92	65	40	69	72	411
Neurokeskus	60	57	58	61	53	75	364
Sydän- ja keuhkokeskus	47	68	43	59	50	73	340
Naistentaudit ja synnytykset	32	40	45	47	49	65	278
Tukielin- ja plastiikka-kirurgia	37	70	38	39	53	40	277
Tulehduskeskus	34	35	23	25	36	31	184
Psykiatria	33	0	32	25	22	30	142
Leikkaussalit ja tehohoito	28	28	22	13	17	18	126
Akuutti	7	32	12	13	16	15	95
Sisätaudit ja kuntoutus	12	12	13	20	10	25	92
Yhteensä	701	776	708	670	790	906	4551

LÄHDE: Tutkimusjohtaja, vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 8.11.2024; Johdon assistentti, Tutkimusjohto. Vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 30.1.2025.

HUSin hoito- ja terveystieteiden tutkimuskeskus Nursing research center myöntää tutkijakuukausia hoito- ja terveystieteelliseen tutkimukseen. Tutkijakuukausia on pääsääntöisesti myönnetty väitöskirjan tekoon, ja vuosittain yhdelle väitöskirjan jälkeistä tutkimusta (post doc) tekeväälle tutkijalle.⁶⁸ Viimeisen 6 vuoden aikana myönnettiin yhteensä 207 tutkijakuukautta 65 hakijalle (Taulukko 7).

⁶⁷ Tutkimusjohtaja. Vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 8.11.2024; Johdon assistentti, Tutkimusjohto. Vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 30.1.2025.

⁶⁸ Johtaja, Hoito- ja terveystieteiden tutkimuskeskus, vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 24.1.2025.

Taulukko 7. Myönnetyt hoito- ja terveystieteiden tutkijakuukaudet 2019-2024.

	Myönnetyt tutkijakuukaudet yhteensä	Saajat, lkm.	Myönnetty rahoitus yhteensä, €
2019	36	12	101 900
2020	34	9	114 400
2021	34	10	119 600
2022	33	10	148 500
2023	35	13	127 000
2024	35	11	119 100
Yhteensä	207	65	730 500

LÄHDE: Johtaja, Hoito- ja terveystieteiden tutkimuskeskus, vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 24.1.2025.

Kliininen tutkimus on olennainen osa näyttöön perustuvaa hoitoa ja hoidon kehittämistä

Professori Pekka Karma teki vuonna 2012 laajan selvityksen HUSin tutkimuksesta ja sen vaikutuksista erityisesti potilaiden hoitoon. Raportin mukaan HUSin tutkimustoiminta oli hyödyttänyt laajasti kliinistä työtä koko sairaanhoitopiirissä ja yliopistosairaalassa. Sen sijaan vaikuttavuustutkimuksen ja hoitotieteellisen tutkimuksen painoarvon Karma arvioi olevan niiden merkitykseen nähden vähäistä ja katsoi, että tilannetta tulisi korjata. Myös järjestelmätutkimus kaipasi raportin mukaan vahvistamista.⁶⁹ HUSin tutkimustoimintaa ja sen vaikutuksia ei ole selvitetty yhtä kattavasti tämän raportin jälkeen.

HUSin asiantuntijat osallistuvat kansallisten Käypä hoito -hoitosuosituksen laatimiseen.⁷⁰ Käypä hoito -suositukset ovat riippumattomia, tutkimusnäyttöön perustuvia kansallisia hoitosuosituksia. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim laatii suositukset yhdessä erikoislääkäriyhdistysten kanssa.⁷¹

HUSin ja Helsingin yliopiston tutkimusyhteistyöstä syntyy tutkimusjohdon tietojen mukaan päivittäin 7–10 tieteellistä julkaisua, ja tulokset osasta niitä siirtyvät suoraan käytäntöön. Tutkimusjohdon selvityksessä HUSin oman tutkimusrahoituksen vaikuttavuudesta ja HUSin verkkosivuilla nostetaan esille joitain esimerkkejä tutkimustuloksista. Niiden hyödyt ulottuvat aina säästyneistä

⁶⁹ Karma P. Tieteellinen tutkimustyö ja sen vaikutukset Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä. Arviointiraportti HUS:iin liittyvän tieteellisen tutkimustyön vaikutuksista erityisesti potilaiden hoitoon. 2012.; Karma P, Lindqvist A, Viinikka L. Arviointi HUS:ssa tehdyn tieteellisen tutkimuksen vaikutuksista potilaiden hoitoon: yliopistosairaalan kannattaa tutkia. Duodecim 2014;130(4):326-22.

⁷⁰ Tutkimusjohtaja Taneli Raivio, HUS Tutkimusjohto. HUSin oman tutkimusrahan vaikuttavuus. Muistio HUSin ja hyvinvointialueiden luottamushenkilöille. 23.4.2024.

⁷¹ [Käypä hoito \(kaypahoito.fi\)](https://www.kaypahoito.fi). Viitattu 24.1.2025

leikkaussaliresursseista vähentyneisiin sairaalassalopäiviin ja komplikaatioihin ja parempaan potilastyytyväisyyteen ja elämänlaatuun.⁷²

- Tutkimuksella on osoitettu, että vaikeaa lihavuutta kannattaa hoitaa lihavuusleikkauksilla niiden tuottamista kustannuksista huolimatta, sillä leikkauksen vaikutukset painonhallinnassa pitkällä aikavälillä ovat erinomaiset.
- Esimerkkejä ovat myös lievän äkillisen umpilisäketulehduksen hoito antibiooteilla ja/tai kipulääkkeillä leikkaushoidon sijaan, suolen umpipussitulehduksen hoito kipulääkkeillä leikkaushoidon sijaan sekä lasten kyynärvarren alaosan murtuman hoito kipsaamalla leikkaushoidon sijaan.
- On myös havaittu, että rintasyöpäkuolemia voidaan estää tehokkaasti, kun solunsalpaaja kapesitabiini lisätään tavanomaiseen leikkauksen jälkeiseen solunsalpaajahoitoon.
- Painehaavojen riskiä voidaan vähentää yhdistämällä systemaattinen seuranta aikarajoihin vuodepotilaiden ihon kunnon tarkistuksissa.
- Ortopediassa olkanivelen avarrusleikkauksen hyöty on havaittu tutkimuksissa vähäiseksi, eikä toimenpidettä tehdä enää juuri lainkaan.
- Uniapneaa epäiltäessä pääsy potilasohjaukseen, lausuntojen valmistuminen ja diagnoosin saaminen nopeutuivat, kun Diagnostiikkakeskuksen Kliinisen neurofysiologian toimialueella kehitettiin prosesseja.

⁷² Tutkimusjohtaja Taneli Raivio, HUS Tutkimusjohto. HUSin oman tutkimusrahan vaikuttavuus. Muistio HUSin ja hyvinvointialueiden luottamushenkilöille. 23.4.2024.; HUS. [Vaikuttavaa tutkimusta \(hus.fi\)](#). Viitattu 10.12.2024.; HUS. [Oivallukset nopeuttivat uniapneatutkimukseen pääsyä ja tutkimustuloksen saamista \(hus.fi\)](#). Viitattu 10.12.2024.

Selvityksessä valtion tuki tutkimukselle nähtiin riittämättömänä, ja tutkimusinvestointien kansallisia hyötyjä tulisikin korostaa. Muissa Pohjoismaissa kliinisen lääketutkimusten tueksi on rakennettu niin sanottuja Trial Nation -tukiverkostoja ja palveluita tutkimushenkilökunnalle, tutkimukseen haluaville potilaille sekä lääkeyrityksille. Näistä käytännöistä tulisi selvityksen mukaan ottaa Suomessa mallia, jotta kliinisten lääketutkimusten määrä kääntyisi nousuun.⁷⁶

⁷⁶ Nordic Healthcare Group. [Selvitys lääketutkimuksen toteuttamisen edellytyksistä, pullonkauloista ja halukkuudesta HUS-yhtymässä ja sen hyvinvointialueilla sekä TYKS:ssä. Raportti 3.3.2023. \(hus.fi\).](#)

7 Johtopäätökset ja tarkastuslautakunnan suositukset

Tutkimusrahoitukselle asetetut tavoitteet ovat toteutuneet yleisestä heikosta taloustilanteesta huolimatta. Erityisesti EU-rahoituksen ja muun kilpaillun rahoituksen kasvu on vaikuttanut siihen, että rahoituksen kokonaismäärä on kasvanut viimeiset 5 vuotta. Rahoituksen turvaamiseksi tulee myös jatkossa panostaa yhteistyöhön muiden tutkimustahojen kanssa, seurata rahoituslähteitä sekä ylläpitää rahoitushakuun liittyvää koulutusta ja neuvontaa.

Rahoituksen hallinnointiin on kiinnitetty huomiota, ja sitä on kehitetty muun muassa päivittämällä tutkimusjohtajan ohje tutkimusrahoituksen hallinnoinnista.

HUSissa tehdään aktiivisesti tutkimusta ja HUSin osuus kaikista Suomen yliopistosairaaloissa tehtyjen tutkimusten tieteellisistä julkaisuista on yli 40 prosenttia. EU-rahoituksen hankkimisessa HUS on ainoana Suomessa eurooppalaista tasoa, mutta jää jälkeen suurista eurooppalaisista sairaaloista.

HUS toimii useissa yhteistyöverkostoissa. HUS on osallistunut aktiivisesti keskusteluun toisiolaista sekä yliopistosairaalisästä, ja ehdottanut lisän maksamista suoraan HUSille hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kautta kierrättämisen sijaan. Tämä osaltaan vahvistaisi yliopistosairaalassa tehtävää tutkimusta.

Kehityskohteeksi on tunnistettu prosessin ja palveluiden rakentaminen EU-rahoituksella saavutettujen tutkimustulosten ja kehitettyjen innovaatioiden jatkokehittämiseen, käyttöönottoon ja kaupallistamiseen. Tutkimustoiminnan konkreettisia hyötyjä potilaiden hoidolle on viimeksi arvioitu laajasti vuonna 2012.

Tarkastuslautakunta suositteli vuoden 2019 arviointikertomuksessa varmistamaan tutkimusrahoituksen jatkuvuuden, panostamaan kansainväliseen yhteistyöhön ja EU-hankkeisiin sekä harkitsemaan kliinisen tutkimusyksikön perustamista. Lisäksi tarkastuslautakunta piti tärkeänä myönteisen ja kannustavan tutkimusilmapiirin luomista tutkimustyön houkuttelevuuden lisäämiseksi. Arvioinnin perusteella suositukset ovat edelleen ajankohtaisia. Myönteistä on, että EU-yhteistyöhön ja kansainvälisen rahoituksen hakuun on viime vuosina panostettu ja HUSiin on perustettu kliinisiä tutkimusyksiköitä.

Tarkastuslautakunnan suositus tutkimustoiminnan rahoituksesta

Tutkimustoiminnan rahoitus on turvattava tiukasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta. HUSin tulee tuoda läpinäkyvästi esille tutkimusrahoituksen kohdentuminen ja seurata rahoituksella aikaansaatuja tuloksia koko organisaation tasolla.

Lähteet

Tarkastuslautakunnan kuulemiset, haastattelut ja sähköpostit

Controller, Talousjohto ja talouden erityistehtävät. Sähköposti 10.2.2025.

Controller, Talousjohto ja talouden erityistehtävät. Vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 29.1.2025.

EU-tutkimusrahoituksen päällikkö, Tutkimusjohto. Haastattelu 9.1.2025.

HUS. Tarkastuslautakunta 24.10.2024 § 42. Tutkimusjohtajan kuuleminen.

HYKS-instituutti, Toimitusjohtaja. Sähköpostit 26.11.2024 ja 28.1.2025.

Johdon assistentti, Tutkimusjohto. Vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 30.1.2025.

Johtaja, Hoito- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 24.1.2025.

Tutkimusjohtaja. Sähköposti 5.2.2025.

Tutkimusjohtaja. Vastaus kirjalliseen tietopyyntöön 8.11.2024 ja 17.1.2025.

Tutkimusjohtaja. Vastine tarkastuslautakunnalle 16.2.2024

HUS-aineisto

Alueellisen TKKI-toiminnan yhteistyön tiekartta. 21.11.2024.

Deloitte. Sisäinen tarkastus. Raportti: Tutkimuksen ja opetuksen rahoituksen hallinnan tarkastus. 8.3.2024.

Etelä-Suomen yhteistyöalueen terveyden tutkimuksen tutkimustoimikunta. Vuoden 2025 yliopistotasoisien terveyden tutkimuksen hankehakemuksen tekeminen Etelä-Suomen terveyden tutkimuksen tutkimustoimikunnalle. Ohje organisaatioille. 9.8.2024.

Etelä-Suomen yhteistyöalueen sopimus 2024.

HUS. [HUS on nyt osa Euroopan johtavien yliopistosairaaloiden verkostoa EUHA:aa \(hus.fi\)](#). Viitattu 14.1.2025.

HUS. [Nordic University Hospital Alliance perustettiin Kööpenhaminassa \(hus.fi\)](#). Viitattu 9.10.2024.

HUS. [Oivallukset nopeuttivat uniapneatutkimukseen pääsyä ja tutkimustuloksen saamista \(hus.fi\)](#). Viitattu 10.12.2024.

HUS. Talousarvio 2025.

HUS. Talousarvio 2024.

HUS. Tarkastuslautakunnan arviointimuistio. [Tiedon tuottaminen hoidon vaikuttavuudesta. 20.4.2023. \(arviointikertomushus.fi\)](#).

HUS. [Terveystutkimuksen tutkimustoimikunta 1/2024, 27.3.2024 \(hus-julkaisu.tweb.fi\)](#).

HUS. Tilinpäätös ja toimintakertomus 2024

HUS. Tilinpäätös ja toimintakertomus 2023.

HUS. [Tiukka laki romahdutti yliopistosairaaloiden tutkimusten määrän \(hus.fi\)](#). Viitattu 10.12.2024.

HUS. Tutkijan ohje muuhun ulkopuoliseen rahoitukseen, 1.1.2024. Viitattu 27.11.2024.

HUS. [Tutkimus- ja opetusjohto \(sharepoint.com\)](#). Vaatii käyttöoikeuden. Viitattu 3.10.2024.

HUS. Tutkimusjohtajan ohje 1/2024. 29.2.2024. HUS-yhtymän tutkimusmäärärahan periaatteet.

HUS. Tutkimusjohtajan ohje 17.10.2024. Tutkimusrahoituksen hallinnointi HUSissa.

HUS Tutkimusjohto. Selvitys HUS tutkimusyksiköistä 2023.

HUS. Tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiolautakunta 2024. Yhteistyötä ja kilpailukykyä rakentamassa.

HUS. [Tutkimus- koulutus- kehittämis- ja innovaatiolautakunta 2/2024, 22.4.2024 \(hus-julkaisu.tweb.fi\)](#).

HUS. [Tutkimus- koulutus- kehittämis- ja innovaatiolautakunta 5/2024, 12.11.2024 \(hus-julkaisu.tweb.fi\)](#).

HUS. Tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiolautakunta 5/2024, 12.11.2024 § 31. Liite. [Yliopistosairaaloiden välinen kansainvälinen yhteistyö ja HUS \(hus-julkaisu.tweb.fi\)](#).

HUS. Tutkimus- koulutus- kehittämis- ja innovaatiolautakunta 4/2024, 24.9.2024 § 24. Liite. De-loitte. [HUS RWD-selvitys. Loppuraportti 16.5.2024 \(hus-julkaisu.tweb.fi\)](#).

HUS. [Tutkimusrahoitus \(sharepoint.com\)](#). Vaatii käyttöoikeuden. Viitattu 18.9.2024.

HUS. [Vaikuttavaa tutkimusta \(hus.fi\)](#). Viitattu 10.12.2024.

HUS. [Yhtymähallitus 19.8.2024 § 87. TAE 2025 laadinnan periaatteet ja talouden tasapainottamis-vaade 2025-2027 \(hus-julkaisu.tweb.fi\)](#).

HUS. Yhtymähallitus. 15.1.2024 6 §. [Terveiden tutkimuksen tutkimustoimikunnan asettaminen \(hus.julkaisu.tweb.fi\)](#).

HUS. [Valtion tutkimusrahan haku. Kuka voi hakea VTR:ää \(hus.fi\)](#). Viitattu 18.9.2024

[HUS-järjestämissopimus 2023 \(hus.fi\)](#).

HYKS-instituutti. [Apurahojen hallinnointipalvelut \(hyksinstituutti.fi\)](#). Viitattu 14.11.2024.

HYKS-instituutti. [Tutkimuspalvelut \(hyksinstituutti.fi\)](#). Viitattu 14.11.2024.

Ikävalko S, Mäkitie L. EU-konsortiohankkeiden oppien, verkostojen ja tulosten/ratkaisujen (jatko) hyödyntäminen. Syyskuu 2024.

Karma P. Tieteellinen tutkimustyö ja sen vaikutukset Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä. Arviointiraportti HUS:iin liittyvän tieteellisen tutkimustyön vaikutuksista erityisesti potilaiden hoitoon. 2012.

Tutkimusjohtaja Taneli Raivio, HUS Tutkimusjohto. HUSin oman tutkimusrahan vaikuttavuus. Muistio HUSin ja hyvinvointialueiden luottamushenkilöille. 23.4.2024

Lainsäädäntö

[Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta 29.6.2021/617 \(finlex.fi\)](#).

[Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 29.6.2021/612 \(finlex.fi\)](#).

[Terveidenhuoltolaki 30.12.2010/1326 § 61 \(finlex.fi\)](#).

Muu aineisto

Alueellisen TKKI-toiminnan yhteistyön tiekartta. 21.11.2024.

ESIOR oy. [Miten yhteiskunta hyötyy Suomessa tehtävistä lääketutkimuksista? Lääketutkimuksen arvo yhteiskunnalle. Loppuraportti 11.6.2024. \(laaketeollisuus.fi\)](#). Viitattu 25.11.2024.

Etelä-Suomen yhteistyöalueen terveyden tutkimuksen tutkimustoimikunta. Vuoden 2025 yliopistotasoisien terveyden tutkimuksen hankehakemuksen tekeminen Etelä-Suomen terveyden tutkimuksen tutkimustoimikunnalle. Ohje organisaatioille. 9.8.2024

[Julkaisufoorumi \(julkaisufoorumi.fi\)](#). Viitattu 17.12.2024.

Karma P, Lindqvist A, Viinikka L. Arviointi HUS:ssa tehdyn tieteellisen tutkimuksen vaikutuksista potilaiden hoitoon: yliopistosairaalan kannattaa tutkia. Duodecim 2014;130(4):326-22

Karolinska Institutet. [Briefly about KI's research \(ki.se\)](#). Sivu päivitetty 8.7.2024. Viitattu 10.2.2025.

Karolinska Institutet. [Årsredovisning 2023 \(ki.se\)](#).

Nordic Healthcare Group. [Selvitys lääketutkimuksen toteuttamisen edellytyksistä, pullonkaloista ja halukkuudesta HUS-yhtymässä ja sen hyvinvointialueilla sekä TYKS:ssä. Raportti 3.3.2023. \(hus.fi\)](#).

Nordic Healthcare Group. Yliopistosairaala soteuudistuksessa: Määritelmä, tehtävät ja ohjausmallit. Loppuraportti 30.11.2021.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. [Tiedejatutkimus.fi \(tiedejatutkimus.fi\)](#). Viitattu 10.2.2025.

Oslo Universitetssykehus. [Nøkkeltall forskning OUS \(oslo-universitetssykehus.no\)](#). Sivu päivitetty 4.9.2024. Viitattu 10.2.2025.

[Vahva ja välittävä Suomi. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma \(valtioneuvosto.fi\)](#). Helsinki: Valtioneuvosto, 2023.

Valtioneuvosto. [Yliopistosairaalaan ylläpitävien hyvinvointialueiden rahoitusta lisätään vuodesta 2024 alkaen \(valtioneuvosto.fi\)](#). Viitattu 16.12.2024.

[Yliopistosairaaloiden roolia sote-uudistuksessa täsmennettävä ja rahoitus varmistettava \(stt.fi\)](#). 18.1.2022.